

СУЧАСНІ МОЖЛИВОСТІ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ
НЕЙРОРЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИМ ТА УЧАСНИКАМ І ПОТЕРПІЛИМ АТО:
ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА КЛІНІЧНА ЛІКАРНЯ ім.
І.І.МЕЧНІКОВА

Риженко С.А., Кирпа Ю.І., Овчаренко Д.В., Сальков М.М., Борисова І.С.

Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І.Мечнікова.
(гол. лікар – д.мед.н., професор, заслужений лікар України Риженко С.А.)
ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України»,
кафедра медико-соціальної експертизи і реабілітації ФПО
(зав. – д. мед. н., професор Л. Ю. Науменко)

Ключові слова: нейрореабілітація, професіоналізм

*Щоб почати рятувати світ,
треба рятувати кожну людину окремо, одну за одною...*

Чарльз Буковські

*Хірургічна робота складається з двох елементів:
мистецтва рукотворення і наукового мислення,
які одне без іншого є безплідними.*

С. С. Юдін

Нейрореабілітація - порівняно новий напрямок у клінічній практиці, який заслуговує уваги лікарів і пацієнтів. Нейрореабілітація в наш час - процес, спрямований на багатогранну допомогу хворим для досягнення максимально можливої при тяжкому пошкодженні головного або спинного мозку фізичної, психічної, професійної, соціальної та економічної повноцінності. Великий внесок у розвиток нейрореабілітації внесла створена Всесвітньою

організацією охорони здоров'я Міжнародна класифікація функціонування (МКФ), яка доповнюючи МКБ-10, спільними зусиллями фахівців багатьох країн зробила черговий крок цілісного і системного розуміння понять «здоров'я», «нездоров'я», їх складових, проявів і факторів, що впливають на стан хворого та відновлення його через реабілітацію та нейрореабілітацію.

Сьогодні актуальність нейрореабілітації, як цілісного напрямку медицини зумовлена не тільки зростанням захворюваності з тимчасовою втратою працездатності, що проявляється матеріальним збитками держави або ростом показників інвалідності, що проявляється збільшенням контингенту хворих, які потребують матеріальної допомоги, а в першу чергу, соціальними потрясіннями в державі. Ургентної нейрореабілітації потребують сьогодні особливий контингент хворих – учасники та потерпілі АТО.

Відновити роботу головного та спинного мозку – одна з найскладніших задач сучасної медицини. Травми, отримані під час бойових дій та інші хвороби, що потребують нейрореабілітації безумовно вважаються найскладнішими, найбільш важкими, або навіть невиліковними. Для повного повернення здоров'я або збільшення функціональних резервів, максимальну компенсацію порушених функцій та вторинну профілактику захворювань саме на ці проблеми і спрямована медична нейрореабілітація. Нейрореабілітація - часто багатогранний та довготривалий процес, що реалізується численною кількістю лікарів та середнього медичного персоналу. В той же час, при наявності в арсеналі нейрореабілітологів численної кількості технологій, методів та методик для отримання позитивного стабільного результату за для хворого, не можливо переоцінити медичний аспект реабілітації – надання максимально повної висококваліфікованої хірургічної допомоги хворим з пошкодженням головного, спинного мозку або хребта. Перший етап нейрореабілітації, найважливіший - клінічний - починається у відділеннях нейрохірургії або нейрохірургії хребта та спинного мозку. Саме в цих відділеннях закладається

та в основному виконується основне завдання нейрореабілітації – відновлення порушених функцій та запобігання інвалідизації учасників та потерпілих в АТО, а також інших категорій хворих.

Мета роботи: проаналізувати стан та можливості надання медичної нейрореабілітаційної допомоги хворим та учасникам і потерпілим АТО на базі відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. І.І.Мечнікова.

Матеріали та методи: дослідження проводилося на базі відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І.Мечнікова. Для висвітлення поставленої мети враховували також можливості та вклад інших профільних відділень лікарні, які за медичним профілем приймають участь у втіленні програмних кроків, що до нейрореабілітації хворих та учасників і потерпілих АТО.

Результати та обговорення.

Відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) Дніпропетровська обласна клінічна лікарня ім. І.І. Мечнікова має досить молодий вік. Це відділення було створене в році при значному особистому внеску професора Солоного . Сьогодні лікарський колектив відділення складають: завідувач відділення – Кирпа Юрій Іванович – кандидат медичних наук, лікар вищої категорії; ординатори - нейрохірург вищої категорії, аспірант КНІІНХ ім.акад. А. П. Ромоданова -Д.В. ОВЧАРЕНКО та - нейрохірург вищої категорії, кандидат мед.наук -М.М. САЛЬКОВ. Загальний стаж лікарів відділення перевищує 60 років.

Оперативні втручання у відділенні спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) виконуються з використанням передових технологій. Так, протягом останніх двох років, впроваджено більш ніж п'ять нових методик: переднього ретроперитонеального доступу; нейротомії периферичних нервів з електростимуляцією та мікрохірургічної техніки та графтов; метод нейротомії серединного і ліктьового нервів з електростимуляцією

променевого нерва при спастичній кисті; метод електростимуляції плечового сплетіння при травмах, в тому числі отриманих під час бойових дій.

Медичні нейрореабілітаційні втручання виконуються з використанням сучасних систем динамічної стабілізації "КОФЛЕКС", "DIAM", що дозволяє не тільки скоротити терміни госпіталізації на 2-3 дні, а терміни тимчасової непрацездатності на 1-2 місяці, а й максимально вплинути на відновлення порушених функцій спинного або головного мозку і хребта хворих, учасників та постраждалих в АТО. Завпроваджено методику переднього ретроперитонеального доступу до нижньопоперекового відділу хребта при нестабільності хребетно-рухового сегмента, рецидивах грижі міжхребцевого диска, станах із раніше перенесених оперативних втручаннях на хребті та пораненнях нижньопоперекового відділу хребта, що є особливо актуальним питанням сьогоденного курсу нейрореабілітації. Методика пункційної вертебропластики у хворих з патологічними переломами тіл хребців (остеопороз, пухлини) та травматичними переломами тіл хребців, що достатньо часто зустрічаються в учасників і потерпілих в АТО допомагає швидше ставити на ноги таких хворих, скоріше інтегруючи їх в суспільство, через відновлення функцій спинного мозку та хребта.

Колектив середнього та молодшого медичного персоналу складає у відділенні 11 медичних сестер та молодшого медичного персоналу. Троє досвідчених медичних хірургічних сестер - Козельчук В.І., Куліш О.Ю., Дядик Н.С. - мають вищу або першу сестринські категорії із стажем роботи близько 40 років. Більш молоді за стажем роботи медичні сестри переймають досвід більш досвідчених і вже за рівнем кваліфікації мають першу категорію (Завада В.М.).

Нейрореабілітаційні заходи відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) не були б можливими та повними без допомоги профільних відділень лікарні, що беруть активну участь в процесі нейрореабілітації хворих, учасників та потерпілих в АТО. Відділення

анестезіології та інтенсивної терапії № 2 (для хворих нейрохірургічного профілю), відділення нейрохірургії № 1 (судинне) та відділення нейрохірургії № 2, відділення інтенсивної терапії гіпербаричної оксигенації (ГБО) та фізіотерапевтичне відділення – ось запорука добрих результатів роботи відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку).

Робота клініцистів відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) з питань нейрореабілітації хворих, учасників та постраждалих в АТО доповнюється та скеровується визначним колективом науковців кафедри нервових хвороб та нейрохірургії ФПО ДЗ «Дніпропетровська медична академія МОЗ України» під керівництвом доктора медичних наук, професора Людмили Антонівни Дзяк. Науковий внесок Дзяк Л.А. у питаннях неврології та нейрореабілітацій оцінений державою. Професор Л.А.Дзяк є лауреат Державної премії України, заслужений діяч науки та техніки України, член Президії Українського науково-практичного товариства невропатологів, психіатрів і наркологів, член Комітету з наукових проблем нейрохірургії Української асоціації нейрохірургів, член редакційної колегії журналів «Український вісник психоневрології», «Сосудистые заболевания мозга», «Неврологический журнал», член Центрального Формулярного Комітету Державного Фармакологічного центру МОЗ України, член Європейської Федерації неврологів, головний позаштатний невролог ГУОЗ Дніпропетровської облдержадміністрації.

Професор Микола Олександрович Зорін - доктор медичних наук, заслужений лікар України, головний нейрохірург ГУОЗ Дніпропетровської облдержадміністрації, голова Нейрохірургічної Асоціації Дніпропетровської області, директор медичного центру «Ендоскопічна нейрохірургія», член Спеціалізованої вченої ради захисту докторських дисертацій при Київському НДІ нейрохірургії ім. акад. А.П.Ромоданова. Микола Олександрович - один з найбільш досвідчених універсальних нейрохірургів. Більшість з оперативних

втручань, які проводяться в нейрохірургічній практиці, він виконав вперше в Україні. Одним з перших освоїв операційний мікроскоп, сьогодні 95% втручань виконує з використанням мікрохірургічного обладнання. Більшість його операцій віднесено до вищої категорії складності, а окремі з них є унікальними. Основний напрям його практичної діяльності – розробка та впровадження малоінвазивних технологій в нейрохірургії, які є запорукою найбільш раннього відновлення втрачених функцій у хворих на шляху нейрореабілітації.

Безсменним консультантом, порадником та соратником практичних лікарів відділення на протязі років є доцент кафедри Іван Григорович Передерко - к.мед.н., ветеран праці. Основними напрямками його практичної та наукової діяльності є травма центральної та периферичної нервової системи, які з новим сенсом вивчаються сьогодні в клініці задля нейрореабілітаційної допомоги хворим, учасникам та потерпілим в АТО.

Щорічно у відділенні спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку) надається медична нейрореабілітаційна допомога понад 750 хворим, оперативна активність при цьому в середньому становить 70%. За час проведення в країні АТО щомісячно з відділення виписується близько хворих, з них - учасників та постраждалих в АТО.

Висновки:

1. Медична нейрореабілітація - це активний процес, метою якого є оптимальна реалізація фізичного, психічного і соціального потенціалу хворого, найбільш адекватна інтеграція його в суспільстві, що стає можливим через досягнення повного або максимально можливого відновлення порушених функцій спинного або головного мозку і хребта внаслідок захворювання або травм. Особливо важливу роль відіграють методи нейрореабілітації під час або після бойових дій, коли травми і пошкодження є особливо складними, поєднаними та чисельними.

2. Колектив відділення спінальної нейрохірургії (хребта і спинного мозку), в числі інших профільних відділень Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. І.І.Мечнікова, має достатній професійний рівень та значний досвід для надання медичної нейрореабілітаційної допомоги жителям Дніпропетровської області та інших регіонів України. В складних умовах сьогодення, досвід хірургічної та відновної допомоги, професіоналізм і значні можливості технічного і апаратного оснащення Дніпропетровської обласної клінічної лікарні ім. І.І.Мечнікова спрямовані на надання висококваліфікованої нейрореабілітаційної допомоги учасникам та постраждалим в АТО.

Література: